

Bé d'Interès Cultural

Betlem de

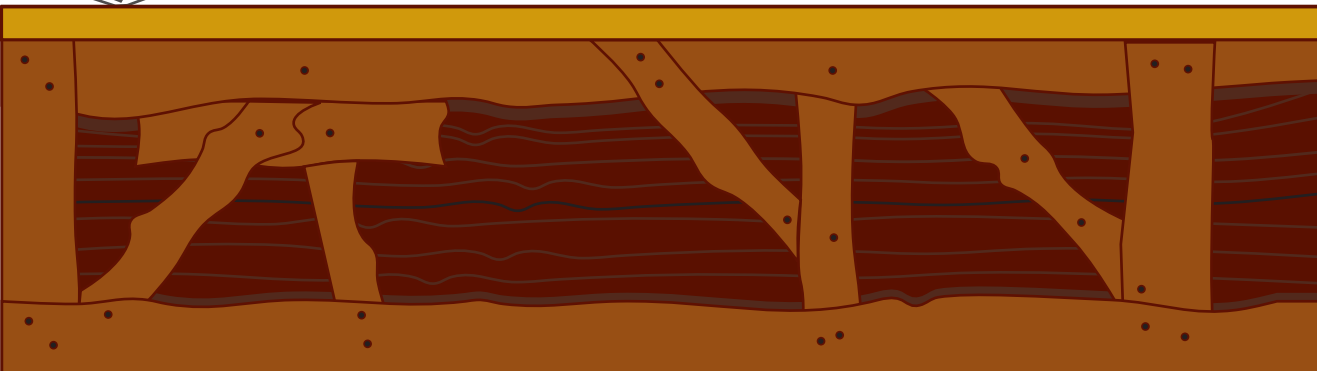
TIRISITI

el més gran espectacle

Ajuntament d'Alcoi

quadern
didàctic
2016

Índex temàtic

Introducció	2
① - Història del teatre	3
② - Història del teatre de titelles	5
③ - Naixement de Tirisiti	8
④ - En coneixes els personatges?	12
⑤ La música de Tirisiti	16
Text de l'obra de Tirisiti	20
Bibliografia	27
Recursos digitals	28
Annex 1, Els titelles	30
Annex 2, El globus de Milà	33
Annex 3, Les nades	36
Annex 4, L'instrument	39

Llegenda d'activitats per nivells

Activitat per a Infantil

Activitat per a Primària

Activitat per a alumnes
amb Necessitats
Educatives Especials (NEE)

Hola xiquets i xiquetes!
Sóc Tirisiti, l'amo de tot, i com
que no tinc massa faena, m'han
demanat que us ajude a fer
aquestes activitats per a
conèixer millor el
meu món.

Introducció

“Des de molt antic i dins d'aquestes terres tan veïnes de la Mariola, de l'Ull del Moro i del Montcabrer, han passat moltes coses, han passat els dies, les hores, també els homes. L'un darrere l'altre amb l'esforç quotidià que comporta el viure.

El delicat perfum de l'espígol, del timó i del romer han inundat aquestes muntanyes precioses davallant l'aroma màgica de la natura fins les entranyes del carrer.

Avui l'hivern, amb la seua forta mà damunt les flors del camp, va deixant morir, a poc a poc, els més bonics ramells de l'abundància tardoral, encara que l'hivern també ens duu, amb augusta majestat de neus, una nova flor emergent per sobre del gel. És el miracle renovat del naixement del Jesús.

Aquest petit retaule, on pot passar de tot, ja ho sabeu, vol cridar, amb la força de l'amor i de la delicada tendresa del fum damunt les teulades, l'esperança de guanyar el favor tan immens del somris d'un xiquet i també la fresca carícia del record fecund dels més grans.

Però callem ja i que comence la funció com tots l'esperem....

Callem i que siga Tirisiti qui ens ajude a descobrir la seua pròpia història...."

1 Història del teatre

El teatre és un art i les persones o titelles hi actuen per a representar uns esdeveniments en un lloc i un temps concret i davant d'un públic.

Els historiadors pensen que els nostres avantpassats prehistòrics, els que vivien a les caveres, ja feien teatre com a cerimònia d'agraïment després d'una bona caça.

Però va ser a la antiga Grècia on el teatre es va desenvolupar completament.

Els antics grecs utilitzaven unes màscares -l'una amb un somriure, l'altra trista, a mena de disfressa- que també els servien com a megàfon, ja que els augmentava la intensitat de la veu.

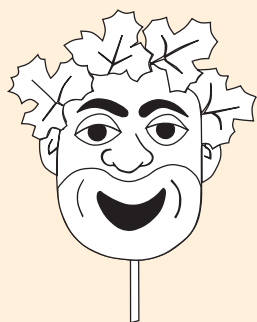
☀️🌙🌸 Acoloreix les dues màscares que porta el Torero i fes que siga un autèntic actor grec.

La paraula teatre prové del grec i significa "lloc per contemplar", és a dir, perquè puguen veure coses com el Betlem de Tirisiti, el més gran espectacle!

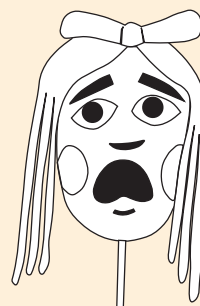

🌈 Una vegada acolorides les màscares, uneix amb fletxes els sentiments que representen en cadascuna d'elles segons la seua expressió facial. I no oblidis col·locar les vocals al seu lloc!

màscara de la
C _ M _ D _ _

alegria
tristesa
benestar
dolor
odi
afecte

màscara de la
TR _ G _ D _ _

A A A È È I I O

🌈 Saps com eren els teatres grecs o romans? A la Comunitat Valenciana sols en tenim un, el teatre romà de Sagunt. Podries dibuixar un semblant?

Els titelles poden rebre diferents noms. En masculí direm "un titella", però si ho fem en femení direm "una tereseta", com la meua dona!

2 Història del teatre de titelles

Les representacions de titelles, al nostre àmbit de la Mediterrània, es troben documentades ja cap al segle XIII.

Els titelles van ser molt populars, fins i tot van ser perseguits per la Inquisició perquè eren molt crítics amb l'Església. Alguns afirmen que van ser els mercaders àrabs i italians el que van portar els titelles cap al territori de la corona d'Aragó.

Hi ha molts tipus de titelles arreu del món, al llarg del temps i en quasi totes les cultures conegudes:

①

Autòmat: va accionat per elements mecànics com un rellotge. No cal que el manipule un titellaire.

②

Capgròs: normalment es fan servir per a les cercaviles. El cos del manipulador es col·loca a l'interior del titella.

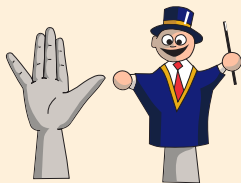

La paraula titella és una onomatopeia, pel tuit-tuit que fan els titellaires en donar-li veu al titella a través d'una llençüeta que distorsiona la veu.

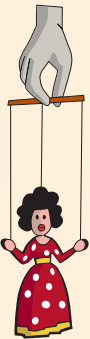
③

Peanya: el titella es mou des de sota l'escenari gràcies a una vareta col·locada en la seua part inferior o peanya, tot desplaçant-se per un entramat de guies.

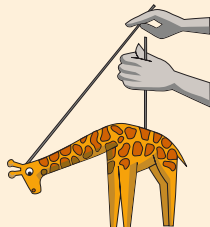
④

Pulcinella: titella amb forma de guant. El manipulador del personatge introdueix els dits per fer els braços, el tors, el coll i el cap.

⑤

Marieta: titella accionat des de dalt per fils. Aquests s'enganxen al ninot i dirigeixen el seu moviment.

⑥

Vareta: el titella es mou a l'escenari gràcies a una o més varetes col·locades al seu cos.

⑦

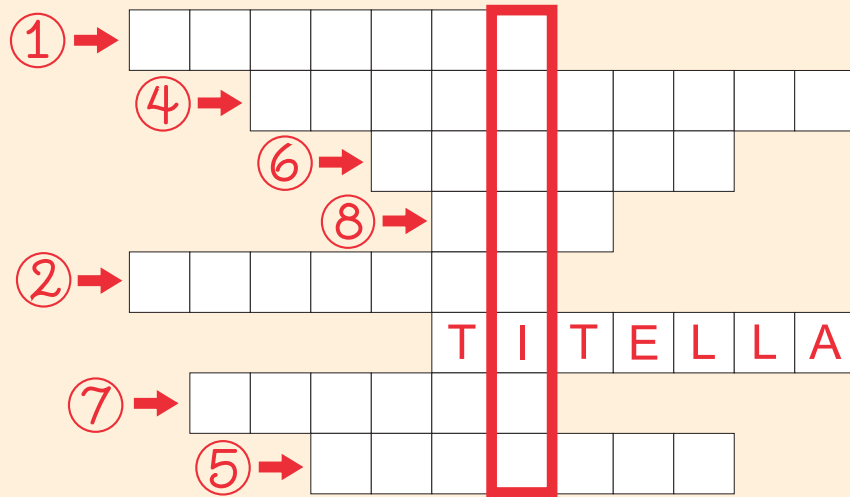
Portat: té una mida quasi humana. El titellaire el porta damunt les espatlles i l'acciona per mitjà de titges.

⑧

Dit: titella molt senzill, amb forma de caputxó que es col·loca a pressió en el dit.

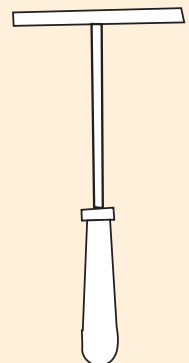
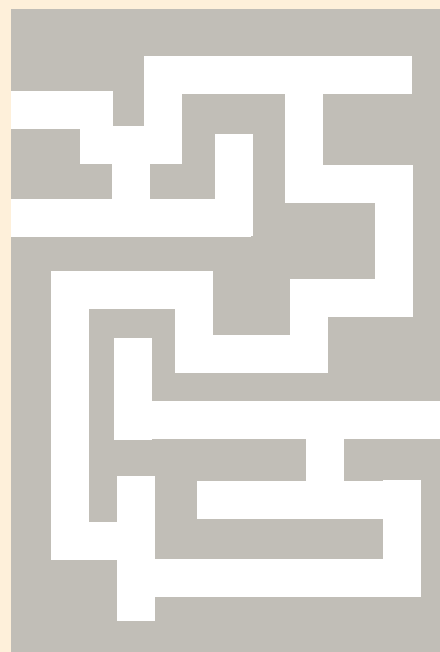
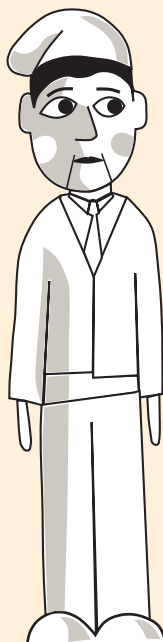
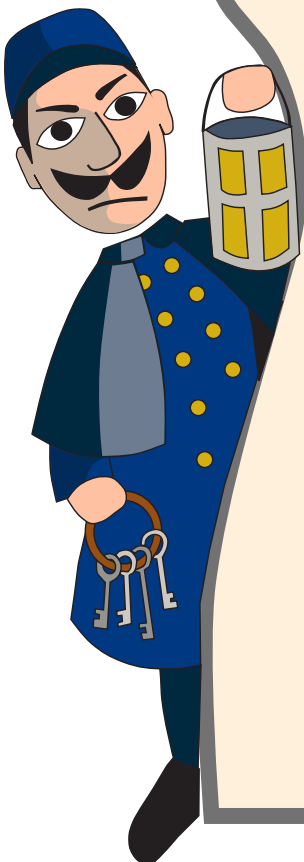
☀️ Records les modalitats de titelles que hi ha? Acoloreix i ompli l'encreuat següent.

Deus haver-te adonat que falta una tipologia. I si proves a col·locar la paraula **secreta** que ens apareix en formar bé l'encreuat?

_____ és un titella de peanya.

☀️ Ajuda Tirisiti a trobar la seua peanya!

Voleu
saber-ne
més!!

Fa temps, quan encara jo
no era famós a Alcoi, hi havia
altres betlems amb titelles que es
muntaven en barracons per Nadal, i
on els xiquets anaven a passar-ho
bé, com hui en dia feu vosaltres.
Això no ha canviat!

3 Naixement de Tirisiti

Cap a la fi del segle XIX, pel desembre, s'alçaven prop de la plaça d'Espanya tres barracons de tres betlemers diferents, que competien entre ells en gràcia i enginy, per atraure el públic.

Va passar el temps i, a principis del segle XX, els tres betlems van canviar d'ubicació, tot situant-se a la Glorieta. Però un betlemer, Josep Esteve Carbonell "el Betlemero", va decidir quedar-se amb els tres negocis, i llavors comprà els titelles del "Tio Sarguero" i els de Pep "el Culleroter", tot ajuntant-los amb el seu.

Des d'aleshores, a Josep Esteve Carbonell se'l va considerar l'iniciador de Tirisiti, perquè va popularitzar aquest titella que sempre agradava a grans i menuts, com hui en dia, perquè feia anècdotes gracioses sobre aspectes quotidians o de moda.

Josep Esteve Carbonell, juntament amb els seus dos fills i altres xiquets, feien moure les peanyes dels titelles dins del barracó -recordem que treballar de xiquet era molt comú entre els més pobres. En el segle XIX i principis del XX, els xiquets no anaven molt sovint a l'escola, ajudaven els pares a les fàbriques o en altres oficis d'Alcoi.

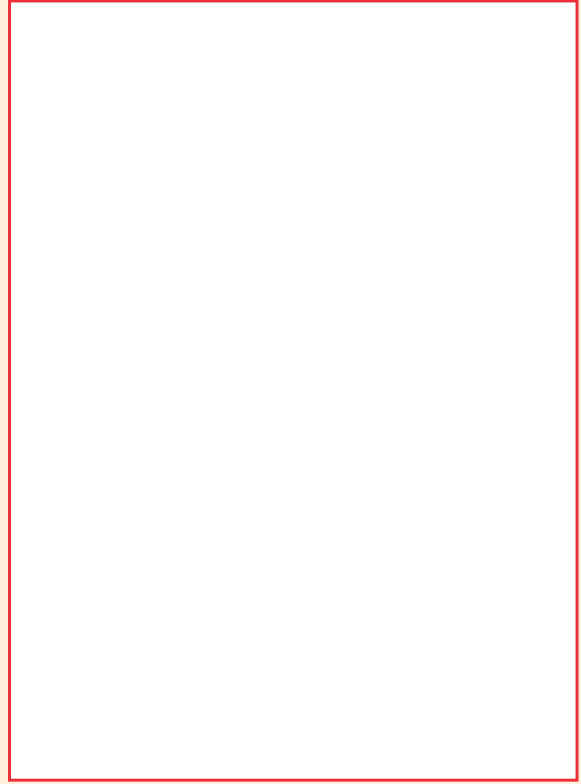
Hui en dia són homes i dones els que treballen al Teatre Principal, per a donar vida tots els anys a Tirisiti.

Hi havia tres betlems a Alcoi coneguts pel malnom dels seus tres propietaris: "El tio Sarguero", Pep "el Culleroter" i José Esteve Carbonell "el Betlemero".

☀️🌙🌸 Mira la foto de la família de José Esteve Carbonell. Fixa't en com vestien en el segle passat. Intenta dibuixar a la teua família al costat.

fototeca de l'Arxiu Municipal

🌙🌸 Reflexiona i contesta les preguntes següents:

De quin color és la foto antiga? I ara, de quin color són?

El pentinat de la mare també és diferent. Hi ha alguna altra cosa que et crida l'atenció en ella? I del pare?

☀️🌙🌸 Compara i descriu què veus en cada una de les fotografies següents:

Les dues primeres imatges són del passat segle XX. La primera pertany al barracó que es plantava al carrer fins als anys 60. La segona, més recent, és del barracó que es va col·locar a la Glorieta cap als anys 90 fins al 2006; i la tercera quan passa ja a representar-se al Teatre Principal.

☀️🌙🌸 Creus que els xiquets i les xiquetes hi devien gaudir igual que ara?

Per acabar, hem trobat amagat a l'Arxiu Municipal d'Alcoi aquest document de l'any 1925.

fototeca de l'Arxiu Municipal

Excmo. Sr.
Jose Esteve Carbonell, mayor de edad, vecino de esta poblacion, segun cedula personal que exhibe para que tomada la nota correspondiente se le devuelva a V. E.. atentamente expone: Que como de costumbre trata de levantar un barracon para el "Belen" en la plaza del Maestro Jorda desde el dia 17 de Diciembre de 1,925 al 10 de Enero de 1,926.
Y como para ello y segun disponen las Ordenanzas Municipales, se necesita el previo permiso de ese Ayuntamiento, acude a V.E. en
Suplica: de que teniendo por presentada esta instancia, se digne autorizar al exponente para que pueda levantar el referido barracon de que se trata, lo cual seria gracia que no duda alcanzar de V. E. cuya vida guarde Dios muchos años.
Alcoy 16 de Noviembre . 1,925

Jose Esteve Carbonell

Excmo. Ayuntamiento de esta ciudad
Alcoy"

Analitzem el document.

Significat de les inicials:

- "Excmo." significa "Excel·lentíssim"
- "Sr." significa "Senyor"
- "V. E." signifiquen "Vostra Excel·lencia"

Què és...?

- "Cedula personal", es devia tractar de l'actual Document Nacional d'Identitat (DNI).
- "Gracia que no duda alcanzar de V. E. cuya vida guarde Dios muchos años", és una formula de cortesia per a acomiadar-nos, en llenguatge administratiu diríem "atentament", nosaltres diríem "Adéu".

Reflexiona i contesta les preguntes següents:

Qui escriu el document? _____

Qui és el destinatari del document? _____

Què és el que demana? _____

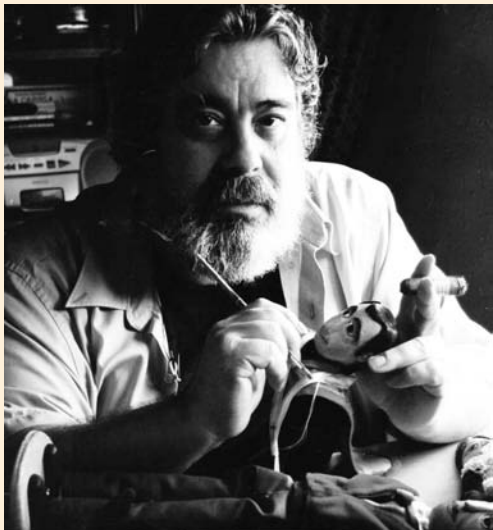

Ara, anem a conèixer els meus companys de més a prop.

4 En Coneixes els personatges?

A l'hora d'aparèixer a l'escenari, hi ha molts titelles, el més comú és que isquen sols, però altres voltes van acompanyats, com la Sagrada Família o els festers que fan esquadra.

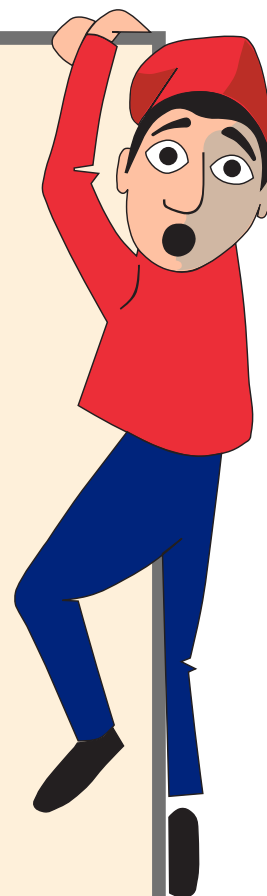
Aquests titelles han patit molt al llarg de la seua vida i per tant han hagut de ser renovats, en moltes ocasions, per persones

fotografia de Paco Grau

especialistes en escenografia teatral. Una d'elles, va ser l'alcoià Alejandro Soler, que l'any 1985 va renovar tots els titelles després que aquests es trencaren quan el Teatre Principal es va ensorrar. Per això, a Alejandro Soler se'l coneix popularment com "el pare de Tirisiti".

I ara, ja estem preparats per a descobrir més sobre la personalitat de cadascú.

Les persones que realitzen el paper de Mickey Mouse als Teatres de Disney han de fer una alçada exacta d'1,58 metres.

☀️🌙🍀 *Els personatges i el seu ofici.* A través de la tasca que desenvolupa cadascun d'aquests personatges anem a descobrir oficis, que hui en dia, han desaparegut, quasi per complet, a les terres alcoianes.

Tirisiti

El seu ofici és ser **hostaler**. Vesteix com ho feien els homes de la classe treballadora: una camisa blanca amb una llaçada al coll, pantalons i la característica barretina catalana que li atorga els seu punt de distinció.

Tereseta

Ella és **mestressa de casa**. És la dona de Tirisiti i, com ell, vesteix amb roba de l'època d'entre segles.

El Sereno

La seua tasca era ser un **vigilant nocturn** dels carrers a més de donar l'hora quan li la demanava el veïnat.

L'Agüelo

Tal volta el que millor viu i més malcarat és en tota l'obra. Ell ja està **retirat** i no fa faena.

El Torero "Clàssico"

Treballa fent **corregudes de bous**. A Alcoi han existit diverses places de bous.

El Monesillo

És l'**ajudant del rector** quan aquest fa missa.

El Sagristà

És un altre **ajudant del rector**, però en aquest cas es preocupa de les tasques de neteja i preparació dels objectes de la missa.

El Rector

És l'encarregat de **dirigir la vida espiritual** del poble.

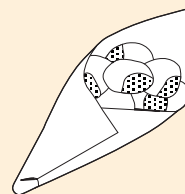
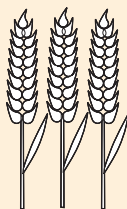
El Llaurador

Llaura i **sembra** la terra per a arreplegar la collita quan estiga bona.

Els Pastors

Tenen cura del ramat. El porten a menjar als prats. A l'obra teatral ens avisen del naixement del Jesuset, per això a Alcoi hi ha un dia dedicat a ells, anomenat "les pastorettes", el diumenge abans de la Cavalcada dels Reis Mags.

☀️🌙🌸 Uniu els personatges amb el seu ofici.

☀️🌙🌸 Quin creus que de tots tres oficis està completament desaparegut? Per què?

🌙🌸 Quin embolic! 10 personatges del Betlem s'han perdut a la sopa de lletres!
Els hi pots trobar?

☀️🌙🌸 *Els personatges amb la tradició i la festivitat.* També trobem personatges que es corresponen amb elements arrelats a la tradició i els costums històrics o bé a les festivitats.

La Sagrada Família

Apareix des de la primera escena. La Mare de Déu damunt d'una burretta i Sant Josep caminant . Posteriorment, els veurem amb el Jesuset a l'estable i a la fugida a Egipte.

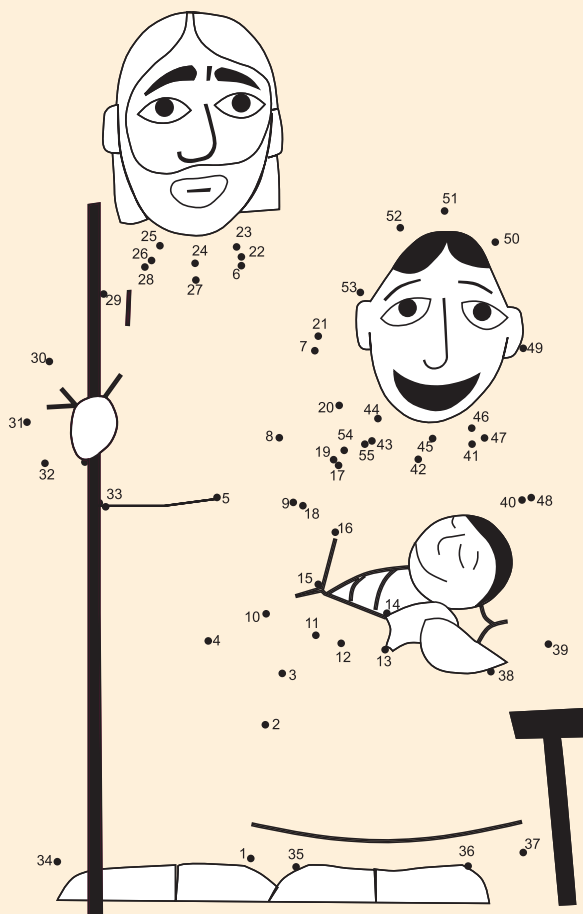
Els Festers moros i cristians

La característica d'un poble l'atorga la festa, i tot el que l'acompanya. Per això no podien faltar les quatre filaes que tenen càrrec eixe any, duesde mores i dues de cristianes.

Sant Jordi

Fa la seua aparició característica damunt del castell, des d'on llança sagetes mentre sona l'himne de la Festa.

🌸🌙🌸 Uniu els números i descobrireu uns personatges del Betlem de Tirisiti.

5 La música de Tirisiti

El període de Nadal és, sens dubte, un dels grans moments anuals d'alegria i cançons: les "nadales". Es tracta de manifestacions musicals populars, inspirades en la transmissió oral i creació col·lectiva. Des que Alcoi és Alcoi, la música festívola nadalenca és present als seus carrers, a les seues places i, també, a les seues cases.

A banda de les nadales populars, els nostres compositors van projectar aquesta tradició en diferents creacions que segueixen la música de temàtica nadalenca per a les adaptacions teatrals, sense oblidar "l'alcoianíssima" ambientació del Betlem de Tirisiti, el Ban Reial i la Cavalcada dels Reis d'Orient. En són molts els creadors, entre els quals destaquen com ara Camil Pérez Laporta (1852-1917), Joan Cantó Francés (1856-1903), Ricard Boronat Gerardo (1879-1946), Consuelo Colomer Francés (1930) o Amando Blanquer Ponsoda (1935-2005), veritablement fascinats pel Nadal alcoià, el qual ocupa una part important de la seua producció, desitjada i deliberadament buscada.

La Festa dels Reis d'Orient també disposa de música original. La cercavila "L'entrà dels Reis" (1913) per a banda, de Camil Pérez Monllor, en va ser el primer exemple, al qual han seguit bastants composicions específiques de José María Valls Satorres. De la mateixa manera, des dels anys noranta, el "Ban Reial" -el qual té lloc la vespra dels Reis-, gaudeix de la música original de Gregorio Casasempere Gisbert i els arranjaments de Moisès Olcina Berenguer. Tot plegat, amb els personatges del Betlem de Tirisiti com una mostra viva del Nadal alcoià també als carrers, la música no deixa treva a la imaginació i el ric patrimoni musical s'enriqueix cada dia: la Festa de Nadal és ben viva a Alcoi i la seua música, com diu el poeta, naix a cada instant.

Ara ve Nadal, menjarem torrons, i amb una guitarra cantarem cançons. (Dita popular)

☀️🌙🌸 De segur que coneixeràs molt bé aquestes nades pel nostre amic Tirisiti! Descarrega-les de www.ladependent.com i sent-les, tot seguint les partitures amb la lletra que trobaràs a l'annex 3.

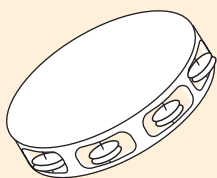
☀️🌙🌸 Quines nades hem sentit? En coneixeu alguna més? Quina? Pots preguntar als iaïos o a la gent gran del teu voltant.

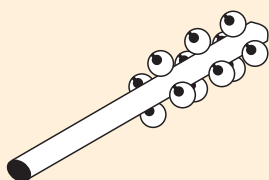

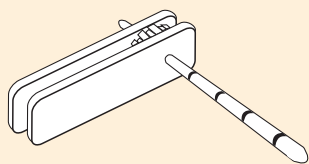
☀️🌙🌸 Quins instruments les interpreten? Pinta'ls i posa-li nom a cadascun d'ells.

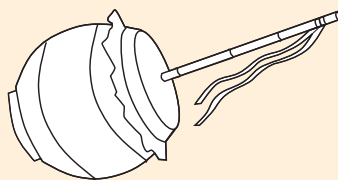
P_ND_R_T_

_A__A_E_L_

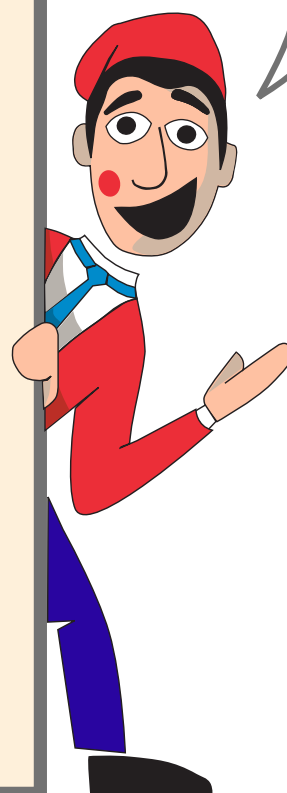
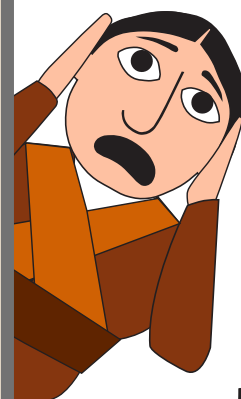

M_TR_C_

_AND_RG_

☀️🌙🌸 Ara toca cantar-les ben fort, però... necessitem assajar primerament amb les partitures (annex 3) i, a més a més, fer ús d'un instrument musical que hi done ritme nadalenc, juntament amb el so que pots fer amb el teu cos. Ves a l'annex 4 i munta'!

☀️🌙🍷 Llig aquest article, per a coneixer com es gesta la "banda sonora" del *Betlem de Tirisit*, mitjançant les paraules del seu compositor, Àngel Lluís Ferrando:

“El Nadal Alcoià dins d’una capseta”

“(…) Un primer pas, com no podia ser d’una altra manera, va ser **la documentació**. (...) deixant de banda moments molt concrets de la representació com ara l’entrà dels Reis, la «faena del torero» o «l’arrancà de la Diana» –**on la mateixa dramaturgia determina la música**– la utilització de «villancicos» tradicionals en altres moments de la representació necessitaven a parer nostre una revisió. Era important retrobar aquell sabor personal i únic de les nostres *nadaletes*, **interpretades fins i tot en directe en algun moment de la història del retaule**. La inexistència, però, d’aquesta música en àudio, ens va obligar a analitzar una urgent selecció d’algunes de les peces tradicionals que es canten cada nit de Nadal a les cases alcoianes. (...) La pressa va determinar el caràcter quasi d’improvisació de **la primera banda sonora on una flauta, un fagot, un sintetitzador i un grapat d’amics, en són els únics intèrprets**.

Molt poc temps després, la banda sonora creixerà de la mateixa forma que ho farà el mateix espectacle. El nou barracó de fusta vindrà a trobar la tradicional forma de presentar-se al públic i, a més, una nova aportació de text i música: **el pròleg o introducció**. En el Pròleg podem trobar, a més de les cançons de Nadal «**en aquest cas instrumentals**», d’altres de caire popular que il·lustren una escena quotidiana de temps passats. Per altra banda, la instrumentació d’aquesta banda sonora serà també major, mantenint per convicció els **instruments de vent i percussió** solament, però retrobant un instrument utilitzat en altres èpoques de l’espectacle: **la guitarra**. (...) **Aquesta és a hores d’ara la base on es recolza la banda sonora del Tirisiti.**”

FERRANDO MORALES, À. LL. (2007-08): “El Nadal alcoià dins d’una capseta”.
Serafi Revista de lletres, núm. 1. Alcoi, p. 31 i 32.

🕒 Reflexiona i respon a les preguntes següents:

Quins instruments es van utilitzar en un primer moment ? I després?

Àngel Lluís hi parla de les famílies musicals: percussió i vent. N'hi ha d'altres? Quines son?

L'autor anomena altres composicions que no son nadales. Quines son? En quines escenes es fan servir?

☀️🌙🍀 Finalment després de tot el que heu après fent els exercicis, podeu crear un debat a classe, ordenat i respectuós. Per a això necessiteu un moderador o moderadora i alçar la mà quan vulgueu parlar.

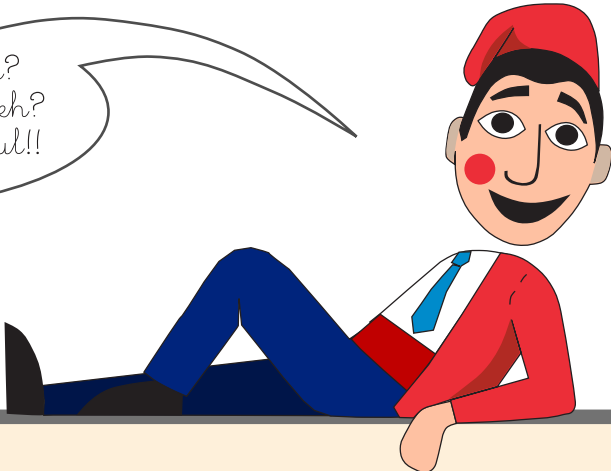
Els temes que podeu tractar, entre d'altres, son els següents:

🌙 - Per què l'article es diu "*El Nadal Alcoià en una capseta*"?

☀️🌙🍀 - Quina importància se li atorga a la "Banda sonora" del Tirisiti? La representació del Tirisiti seria igual sense aquesta? Quines bandes sonores us han impactat més d'altres espectacles, també valen de cinema? Per qué?

Qui vol fer de Tirisiti?
Que no és tan senzill, eh?
Encara em fa mal el cul!!

Text de l'obra de Tirisiti

És molt important conèixer el text, ja que fins als anys 90 del segle XX, tota la història es transmetia de forma oral, és a dir, que no estava escrita en cap lloc.

☀️🌙🌸 Anem a jugar a ser nosaltres el narrador o narradora i els personatges del Betlem. Per a això, en primer lloc hem d'anar a l'annex 1, situat a la part de davant del quadern i pintarem, retallarem i enganxarem les titelles, que farem moure amb la punta d'un llapis. En segon lloc, heu de distribuir-vos els papers de l'obra i representar-la, sense oblidar-nos també de seguir el "Decàleg del bon espectador".

TRANSCRIPCIÓ DEL TEXT DEL "BETLEM DE TIRISITI" **-Amb acotacions escèniques-**

S'obri el teló i deixa vore l'escena del Betlem de Tirisiti, la matinada d'un poble amb cases amuntegades i per fons la silueta del Barranc del Sint. A les vores del primer pla, la casa de Tirisiti i l'església. Al fons, obradors d'artesans. Mentrestant, se sent la introducció al retaule.

NARRADORA: "Des de molt antic i dins d'aquestes terres tan veïnes de la Mariola, de l'Ull del Moro i del Montcabrer, han passat moltes coses, han passat els dies, les hores, també els homes. L'un darrere l'altre amb l'esforç quotidià que comporta el viure.

(Les dones renten al safareig. La castanyera remena el perol. Passa pel primer pla un pastor amb ovelles)

El delicat perfum de l'espígol, del timó i del romer, han inundat aquestes muntanyes precioses davallant l'aroma màgica de la natura fins les entranyes del carrer.

(Passa pel primer pla un carreter amb bous)

Avui l'hivern, amb la seua forta mà damunt les flors del camp, va deixant morir, a poc a poc, els més bonics ramells de l'abundància tardoral, encara que l'hivern també ens du, amb augusta majestat de neus, una nova flor emergent per sobre del gel. És el miracle renovat del naixement del Jesús.

(Baixa un arrier amb un ase. Quan arriba davant, li fa bastonades i se'n va)

Aquest petit retaule, on pot passar de tot, ja ho sabeu, vol cridar, amb la força de l'amor i de la delicada tendresa del fum damunt les teulades, l'esperança de guanyar el favor tan immens del somris d'un xiquet i també la fresca carícia del record fecund dels més grans.

(Va fent-se de dia. Sona una campana i el sagristà va baixant pel carrer de dalt)

Però callem ja i que comence la funció com tots l'esperem. Callem i que siguin Tirisiti i el sereno, els qui parlen amb el cor i la veu del nostre tan estimat poble...

1a PART (PART SACRA – REPRESENTACIÓ DEL NAIXEMENT)

NARRADORA: Ya salen los Santos Esposos de la ciudad de Belén, tristes y afligidos por no encontrar posada.

El Santo Patriarca se acerca a la puerta de la venta dando golpes para que le abran.

(Fa tres colps a la porta)

Y el ventero con su palabra orgullosa les despide y les dice que no hay posada.

(Tirisiti s'aboca a la finestra, en camisola i amb barret de dormir. Parla amb veu de xiulet i quasi com se li entén el que diu)

TIRISITI: Qui és? Qui és a estes hores?

NARRADORA: Ventero, obri, que és bona gent.

TIRISITI: Que no obric! Que ho tinc tot ple!

NARRADORA: Com que ho tens tot ple? Algun lloc "tindràs".

TIRISITI: Que no, que no tinc més lloc.

NARRADORA: Dóna'ls lloguer, més que siga en el pessebre.

TIRISITI: Xè! Que ho tinc tot ple!

NARRADORA: Que no veus que són una parella, que tenen fred i estan cansats...

TIRISITI: Que no, que no i que no!

(Tanca la finestra d'un colp. Sant Josep li pega a la burreta i inicien la marxa)

NARRADORA: Ya se marchan llenos de pena y dolor sin saber donde pasar la triste noche.

(Desapareixen els titelles de la Sagrada Família. Ix del costat la Cova Santa il·luminada)

NARRADORA: Ya ha nacido el Salvador del mundo!

(Baixa un àngel)

Ya baja un ángel del cielo y les dice a los pastores: oid pastores dichosos, anunciad el nacimiento del Mesías, que vosotros seréis los primeros que adorareis al Hijo de Dios.

(Els pastors ixen ballant)

Ya salen los pastores cantando y bailando.

(Sona una nadala mentre baixen parelles de pastors i pastores que, successivament, van fent l'adoració)

Ya salen los pastores ofreciendo el aguinaldo al Señor.

(Un seguici de llums apareix per la serra mentre sonen tabals. Baixa

l'estrella damunt del pessebre)

Ya salen los tres Reyes Magos, Melchor, Gaspar y Baltasar.

(Sona la Marxa "L'entrada dels Reis" i baixen a cavall. El rei negre va al mig. Arriben prop del pessebre: descavalca el rei negre, s'avança i torna content. Tot seguit descavalquen, un per un. Fan l'adoració)

NARRADORA: Ya están adorando al Señor. Ya le están ofreciendo ricos dones: oro, incienso y mirra. Oro como Rey, incienso como Dios y mirra como Hombre.

(Se'n van els Reis. S'amaga el pessebre. Calla la música)
Ya sale la Sagrada Familia.

(Marxen cap al llaurador i Sant Josep se li posa davant)

NARRADORA: Ya le dice San José al labrador que si preguntan por ellos, que diga "estando sembrando pasaron".

La palmera cubre con sus hojas a la Sagrada Familia.

(Cau la fulla de palmera)

Ya sale el capitán con su guardia.

(Apareixen, atropellats, els romans. El capità va cap al llaurador)
Ya le pregunta el capitán al labrador que si ha visto pasar a la Sagrada Familia, y el labrador le dice que estando sembrando pasaron. "Ahora voy a recoger este fruto que es un milagro de la Providencia, que ya está el trigo bueno para segar"

(S'alça el blat i els romans es mouen sorpresos)

NARRADORA: Ya se marchan, llenos de confusión, sin saber que camino tomar.

(Els soldats se'n van. La Sagrada Família ix de l'amagatall i va marxant)

NARRADORA: La Sagrada Familia sigue su camino libre bajo la porfía del rey Herodes.

(La Sagrada Família desapareix)

2a PART (PART POPULAR I COSTUMISTA ALCOIANA)

(Apareix per dalt el sereno amb un fanal. Parla amb veu de xiulet, com Tirisiti)

SERENO: Ave Maria Puríssima! Les quatre i sereno!

(repeteix la frase diverses vegades)

NARRADORA: Sereno, desperta el senyor rector.

SERENO: Sí, sí, ara vaig.

(Fa tres colps a la porta del rector)

Senyor rector, senyor rector, que són les quatre!

(Ix el retor i se li acosta per darrere)

Ai! Quin susto que m'ha pegat!

(Baixen els dos. Quan el sereno està davant la casa de Tirisiti, fa tres colps a la porta, mentre el monesillo i el retor entren a l'església)

Ventero, que són les quatre!

(Quan apareix el sereno, el públic estableix relació amb ell preguntant-li continuament l'hora que és. Si això no ocorre, és el NARRADORA qui ha de fer una mena de diàleg improvisat entre ell i el titella.)

NARRADORA: Sereno, quin hora és?

SERENO: Les quatre i mitja.

NARRADORA: Sereno, quin hora és?

SERENO: Ara són les deu!

NARRADORA: Les deu? Però no deies que eren les quatre i mitja?

SERENO: És que el temps passa molt de pressa.

NARRADORA: Que el temps passa molt de pressa? Sí, però no tant.
SERENO: Són les deu! I que els Reis vos porten un rellotge!

NARRADORA: Que els Reis ens porten un rellotge? Que te'l porten a tu. Mira, saps què? Anem a cantar-te

(A mitjan cançó s'afegeix a cantar el sereno, i acaba rient)

“El sereno s'ha perdut
en la Font de la Salut
i una agüela l'ha trobat
amagat en un forat”

(Apareix el monesillo al costat del campanar de l'església i sona la campaneta. Es fa de dia. Ix Tirisiti per la porta de sa casa)

TIRISITI: Bon dia.

NARRADORA: Bon dia, Tirisiti.

(Homes i dones del poble van cap a missa i passen per davant la venta. Tirisiti fa comentaris, els emprenya i se'n burla. A la porta de l'església, el monesillo tracta amb delicadesa les dones però als homes els espenta sense miraments. dues dones de negre i mantellina: les beates. Tirisiti se'n riu. Passa una dona)

TIRISITI: Les dones matineres, sempre les primeres.

NARRADORA: Les dones matineres, sempre les primeres

(Passa una parella que discuteix. L'home fa intenció d'anar cap a un altre lloc i el públic li crida per on és el camí. Després passen les beates, de negre amb mantellina)

TIRISITI: Les beates pareixen paneroles.

NARRADORA: Les beates pareixen paneroles?

(Tirisiti crida el monesillo que està espentant una dona)

TIRISITI: Sagristà, descarat!

NARRADORA: Sagristà, descarat!

(En passar la guapeta, Tirisiti s'amaga i li apareix de colp per espantar-la, mentre es riu de la broma. La dona va corrent cap al monesillo)

NARRADORA: Ai, que roïn és... Mira-la, pobreta, d'Herodes a Pilatos.
(Apareix l'agüelo per dalt, tot nerviós i caminant de pressa, fent girar la capa, i va baixant)

L'agüelo, l'agüelo!

(El públic escridassa l'agüelo)

TIRISITI: Agüelo, que fa tard a missa!

NARRADORA: Agüelo, que fa tard a missa.

(En passar per davant de Tirisiti, els dos personatges es barallen. Tirisiti s'amaga a la casa. El públic continua ficant-se amb l'agüelo, que va cada volta més de pressa. Finalment entra a l'església després de barallar-se també amb el monesillo. Apareixen Tirisiti i Tereseta dient-se adéu a la porta de sa casa).

TIRISITI: Au, Tereseta, vés-te'n a missa.

NARRADORA: Tereseta, vés-te'n a missa.

Tirisiti, que tu no vas a missa?

TIRISITI: Jo no.

NARRADORA: No? Per què?

TIRISITI: Perquè tinc faena, i la Tereseta va per mi.

NARRADORA: Tens faena i Tereseta va per tu? Vés a missa, com tots!
(Tirisiti entra dins de sa casa. Mentrestant, Tereseta ha arribat a la porta de l'església i ha començat a festejar amb el sagristà. El públic, o en el seu defecte la narradora, comença a cridar Tirisiti, que apareix al terrat).

NARRADORA: Tirisiti, Tirisiti!, Mira que fa Tereseta!

TIRISITI: Tereseta, "descarà"! Mira que vaig!

NARRADORA: Baixa, Tirisiti! No veus que no et senten! Baixa, que et furten la dona!

(Tirisiti baixa i es dirigeix cap a l'església, però quan hi arriba li tanquen la porta).

NARRADORA: Ja t'han tancat la porta als nassos.

(A partir d'eixe moment els titelles de l'escena comencen a moure's: el llaurador cava, els manyans treballen als obradors, el saladurer atén la clienta...)

TIRISITI: Treballeu! Treballeu!

NARRADORA: Tirisiti, que tu no treballes?

TIRISITI: Jo no.

NARRADORA: Per què?

TIRISITI: Perquè jo sóc l'amo!

NARRADORA: L'amo? Sí, sí, l'amo... L'amo de què?

TIRISITI: L'amo de tot.

NARRADORA: L'amo de tot? L'amo del comú quan no hi ha ningú. Au!
Corre a casa, malfaener!

(S'acaba la missa i van eixint tots els assistents)

NARRADORA: Ja s'ha acabat la missa.

TIRISITI: Me'n vaig a esperar a Tereseta.

NARRADORA: Vas a esperar a Tereseta?

(Van passant personatges i Tirisiti torna a ficar-se amb ells. Passen el senyoret, la xicota... L'agüelo és l'últim)

TIRISITI: Senyoret, a fer la partideta...

NARRADORA: Senyoret, a fer la partideta...

(Ja han passat tots, llevat de Tereseta)

TIRISITI: Tereseta sempre és l'última.

NARRADORA: Tereseta sempre és l'última? Deu estar confessant-se.

TIRISITI: Sí, sí... confessant-se.

(Ix Tereseta de l'església amb el sagristà i festegen)

NARRADORA: Tirisiti! Mira Tereseta! Està festejant!

(Apareix Tirisiti a la teulada)

TIRISITI: Tereseta! Tereseta! Mira que vaig!

(Tirisiti baixa i es repeteix la mateixa situació d'abans, però en aquesta ocasió Tereseta fuig i s'amaga en casa. El sagristà entra en l'església i tanca la porta als nassos de Tirisiti).

NARRADORA: Altra volta la porta als nassos.

(Tirisiti es gira de cara al públic i apareix un bou per darrere. El públic comença a cridar.)

NARRADORA: Tirisiti, Tirisiti, corre, un bou!

TIRISITI: Ai, quin susto!

(Tirisiti s'amaga en casa i apareix un torero)

NARRADORA: Quin susto. Però, mira qui ve per allí... És Clàssico, el torero alcoià!

(El torero toreja a ritme d'un pasdoble, acompanyat pels olés del públic, de la narradora i de Tirisiti des de la finestra. Quan se'n va el torero, Tirisiti, des de dalt, comença a torejar.)

NARRADORA: Xé, que bé toreja Clàssico

TIRISITI: Jo ho faig millor.

NARRADORA: Tu ho fas millor? A vore, a vore... Baixa, covard! Baixa!

(Toreja des del terrat. Després, ix per la finestra de dalt)

NARRADORA: Baixa, covard! Baixa!

TIRISITI: Sí, sí. Espera, que ara isc.

(Apareix per la finestra de la vora)

NARRADORA: No, no, allí no! baix!

TIRISITI: No, que "tupa".

(El bou s'amaga)

NARRADORA: No "tupa"! No fa res! Ja se n'ha anat!

(Tirisiti trau el cap per la porta i fa un joc d'entrar i eixir amagant-se del bou)

NARRADORA: Vinga, valent! Ix i toreja! Si no fa res, és manso!

(El bou s'acosta. Tirisiti ix i acarona el bou)

TIRISITI i NARRADORA: Pobret, pobret... bonico, toro...

(El bou fa intenció d'arrancar-se)

NARRADORA: Ai, ai...! Tirisiti!

(Comença una persecució entre el bou i Tirisiti. El bou el tupa contra la porta de casa. Finalment Tirisiti decideix torejar i fa el brindis al públic, o algun conegut present al barracot)

TIRISITI: Vaig a torejar i brinde "este toro" a tot el públic.

NARRADORA: Vas a torejar i brindes el "toro" a tot el públic.

(Després d'uns quants passes, Tirisiti es col·loca davant del bou i a un crit del públic corre a refugiar-se en casa. El bou primer el topa contra la porta, després aconseguix entrar-hi i se senten soroll i colps a l'interior de la casa. Fins i tot apareix per la finestra. Finalment el bou ix per la porta i se'n va. Tirisiti ix plorant)

TIRISITI: Ai, ai...

NARRADORA: Què t'ha passat?

TIRISITI: El bou m'ha "tupat"

NARRADORA: T'ha "tupat"?

TIRISITI: M'ha fet mal!

NARRADORA: Que t'ha fet mal? Què t'ha fet?

TIRISITI: M'ha fet un forat!

NARRADORA: T'ha fet un forat? I on?

TIRISITI: En el cul!

NARRADORA: En el cul? Però no plores, home, que eixe el tenim tots...

(Es fa fosc)

Les campanes de Santa Maria! Les festes de Moros i Cristians!
(Sona el pasdoble fester "Jordiet" i apareixen les filaes, que van baixant en formació)

NARRADORA: Han arribat les festes! Les festes de Moros i Cristians!
(Baixen les filaes, dues de mores i dues de cristianes, amb el sergent de cada bàndol. Tereseta està a la finestra. Tirisiti, des de la porta, fa comentaris sobre les filaes. Alguna para davant la casa)

NARRADORA: Tirisiti, convida'ls.

(Tirisiti no fa cas. Els festers continuen i giren l'esquadra al públic)

TIRISITI: No m'han girat l'esquadra.

NARRADORA: No t'han girat l'esquadra? Això és perquè no els has aplaudit amb força.

(Sona l'Himne de Festes d'Alcoi i apareix sant Jordi al fons. Després apareix sobre el castell)

TIRISITI: Ara ve l'aparició de sant Jordi.

NARRADORA: Ara ve l'aparició de sant Jordi?

TIRISITI: Visca les Festes!

NARRADORA: Visca les Festes! Visca sant Jordi! Que boniques són les festes...!

(S'acaba la música i s'amaga el castell)

TIRISITI: Que boniques són les festes.

NARRADORA: Que boniques són les festes.

TIRISITI: Però són molt curtetes.

NARRADORA: Són molt curtetes? Tan faener com sempre...
(Puja la llum i Tirisiti comença a cantar des de dins de casa)
NARRADORA: Estàs molt content, Tirisiti.
TIRISITI: Sí, perquè estic fent la maleta i me'n vaig.
(Ix de casa amb la maleta)
NARRADORA: Que estàs fent la maleta i te'n vas? I per què?
TIRISITI: Perquè estic fart.
NARRADORA: Que estàs fart? De qui?
TIRISITI: De tots!
NARRADORA: De tots? Són uns escandalosos. I on vas, Tirisiti?
TIRISITI: Me'n vaig a la Lluna!
NARRADORA: A la Lluna? I com te'n vas?
TIRISITI: En globus! Amb el globus de Milà.
NARRADORA: En globus? Tu estàs boig, Tirisiti!
TIRISITI: No estic boig...
NARRADORA: Si te'n vas, digues adéu a tots...
TIRISITI: Adéu, adéu
(Tirisiti desapareix i apareix en un globus, dient adéu a tots)
NARRADORA: Adéu, adéu, Tirisiti!
(El globus va pujant i desapareix. De sobte, sona una explosió i cau del cel)
Es tanca el teló. S'encenen els llums del barracot, i el públic comença a sortir per tal que comence una nova sessió del Betlem de Tirisiti.

FI

fotografia de Paco Grau

☀️🌙🌸 Per a finalitzar, confecciona el globus de Milà a fi que Tirisiti se'n pugui anar a la Lluna! (Annex 2)

Bibliografia

DD.AA. (1984): *El Belem de Tirisiti*. (Fullet informatiu). Ed. Teatro de Marionetas "Diamante y Rubí", Alcoi.

DD.AA.(2013): *Tirisiti, retallem i juguem*. Ed. Ex Libris, Alcoi.

BARDISA ORIOLA, R. i PÉREZ ABAD, M.A. (2004): *El Betlem de Tirisiti: guia per a l'elaboració de la Unitat Didàctica del Tirisiti*. Ajuntament d'Alcoi, Alcoi.

CARBONELL, F. (1999): "El més gran espectacle". *Revista Imatges*, núm. 13, Barcelona.

ESPÍ VALDÉS, A. (2001): "Breve Historia comentada de las vicisitudes de Tirisiti". *II Jornadas de Antropología de las Fiestas*. Instituto Juan Gil-Albert, Alacant, pp. 121-130.

ESPÍ VALDÉS, A. (1962): *El Belén de Tirisiti*. Ed. Imprenta La Victoria, Alcoi.

ESPÍ VALDÉS, A. (1965): "Belém de Tirisiti de Alcoy. Estampas valencianas de la Navidad". *Valencia Atracción*, València.

ESPÍ VALDÉS, A.(1976): "El Belén de Tirisiti de Alcoy". *Revista Así*, núm. 479, pp.13-23.

ESPÍ VALDÉS, A.(1979): *El Belén de Tirisiti: al filo de un centenario*. Ed. Llibreria Llorens, Alcoi.

FERRANDO MORALES À. LI. (2007-08) "El nadal alcoià dins d'una capseta". *Serafi Revista de lletres*; num,1. Alcoi, pp. 31-32.

FERRANDO MORALES À. LI. (2015) "La música de Nadal a Alcoi". Alcoi: Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics - Ajuntament d'Alcoi, Alcoi.

FÀBREGAS, X. (1980): *Alcoy. El Betlem de Tirisiti*. Ed. Serra d'Or, Barcelona.

GARCÍA LLOPIS, J. (1988): "El Betlem de Tirisiti i les filaes alcoyanes". *Revista de la Fiesta de Moros y Cristianos*, Alcoi, pp.142-143.

GARCÍA, M. (1998): "Fitxa didàctica. Betlem de Tirisiti". *Revista Imatges*, núm. 2, Alcoi,1998.

GISBERT MUÑOZ, F.(2013): *L'home que volia tornar a ser xiquet*. Ed. Bromera, Alzira.

GRAU MARTÍNEZ, P. (2000): *El Betlem de Tirisiti*. Ed. Imatges PG, Alcoi.

LLORENS, A. A. (Text) i DOMÍNGUEZ SOLER, M. (Il·lustracions). (2009): *Tirisiti a Gandia. Els Viatges de Tirisiti*. Col. Tívoli editorial Sombras Chinescas, València.

LLORENS, A. A. (Text) i DOMÍNGUEZ SOLER, M. (Il·lustracions). (2009): *Tirisiti a València. Els Viatges de Tirisiti*. Col. Tívoli editorial Sombras Chinescas, València.

LLORENS, X. (Text) i GRAU MARTÍNEZ, P. (Imatges). (2005): *Betlem de Tirisiti*. Ed. Col·lecció Els viatges de paper, Paco Grau, Alcoi.

MARTÍNEZ MOLINA, E. (2013): *El teatre de Tirisiti*. Ed. Sis Porquets, Alcoi.

MARTÍNEZ MOLINA, E. (2013): *Tirisiti, quina cara tens!* Ed. Sis Porquets, Alcoi.

OLTRA, M. i PAULO, M. (2004): "El Betlem de Tirisiti: una proposta didàctica" *Estudios y propuestas de educación*. núm. 31. Ed. Edetania, València.

OLTRA ALBIACH, M. i HURTADO, G. (2000): *Vorejant la història. Els titelles valencians, del Betlem de Tirisiti a les companyies independents (1875-1975)*. MITA Publicacions, Albaida.

MIQUEL, D. (2013): *A Nadal, un pas de pardal*. Ed. Andana editorial, Algemesí.

PÉREZ ABAD, M.A. (2004): *El conte de Tirisiti*. Mariola Edicions, Alcoi.

SEGUÍ ASÍN, L. (2008): *Fiestas de Alicante y su provincia*. Ed. Everest, Lleó.

Recursos digitals

www.alcoiturisme.com/navidad

www.angelluisferrando.com

www.betlemdetirisiti.com

www.ca.wikipedia.org/wiki/Tirisiti

www.ladependent.com/

Canal YouTube Tirisiti

Quants llibres
he de llegir-me!

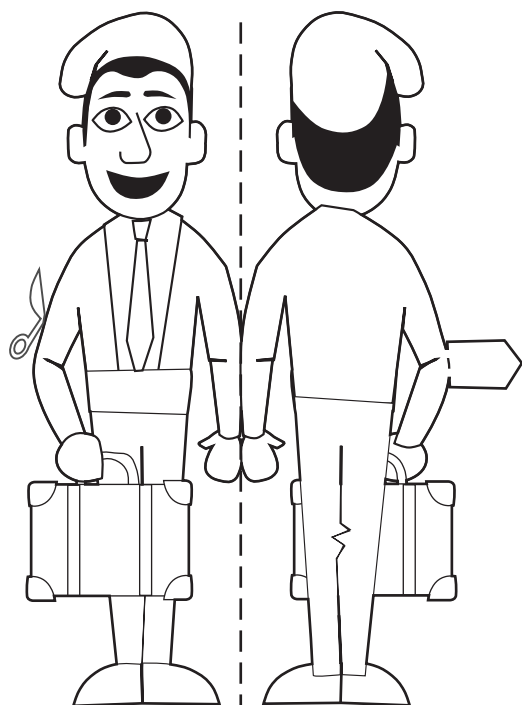

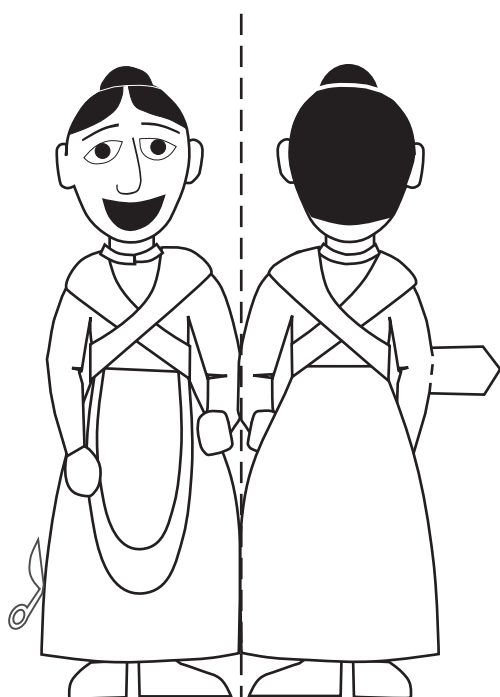
☀️🌙🍷 Enganxa ací la foto de la teua visita al Betlem de Tirisiti.

Els titelles

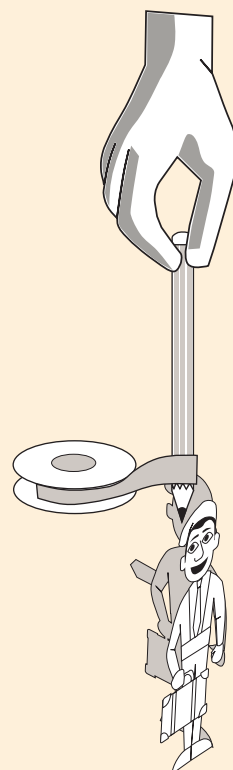

Tirisiti

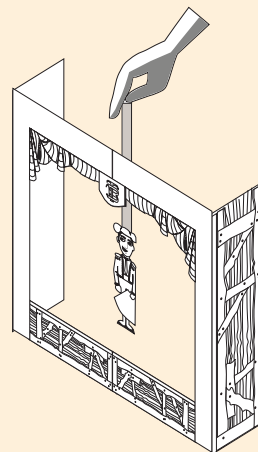

Tereseta

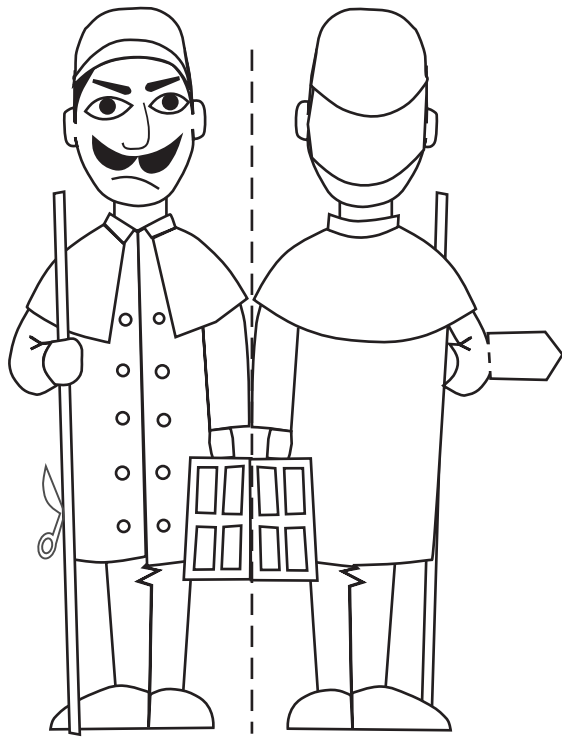
Amb cinta adhesiva pega una volta a un llapis i sense tallar una altra en l'altre sentit per tal que l'adhesiu quede per fora. (També pots utilitzar un pal de gelat o una tira de cartró gros).

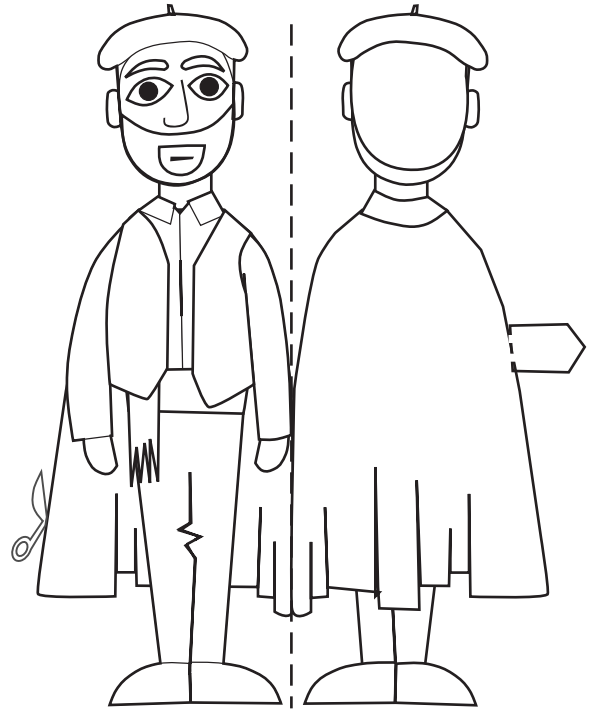
Dobra el titella de cartró i enganxa'l per la meitat per la pestanya amb l'ajuda de cola. Afegeix el llapis.

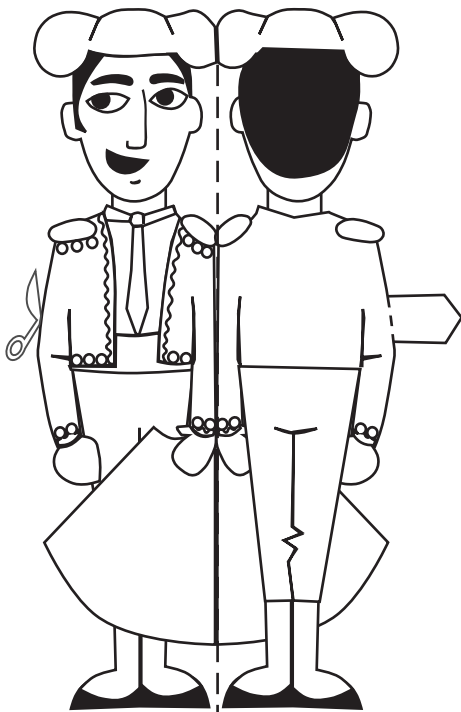
I ja en pots fer la representació.

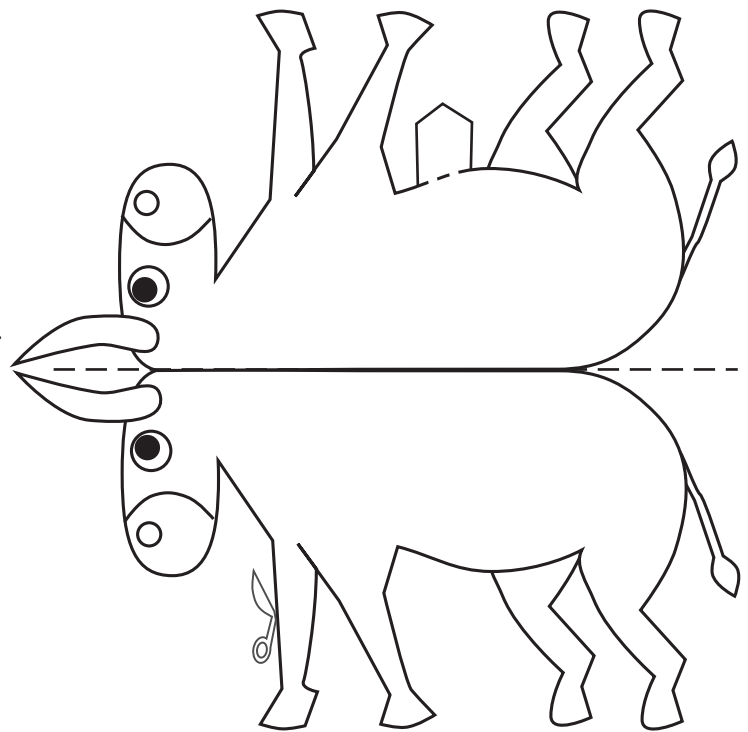
sereno

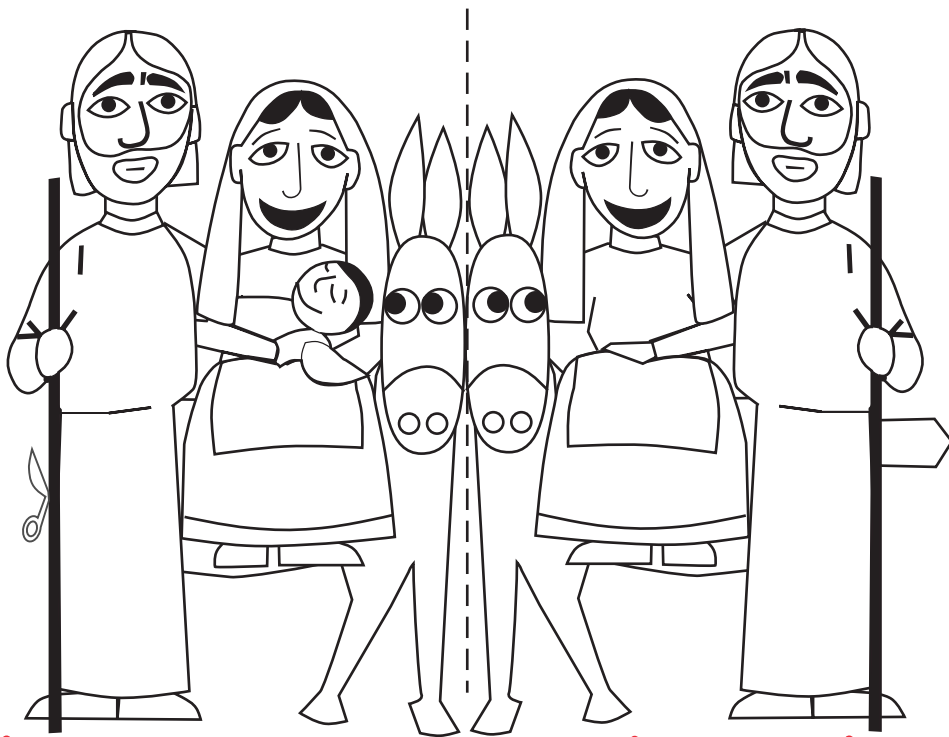
"agüelo"

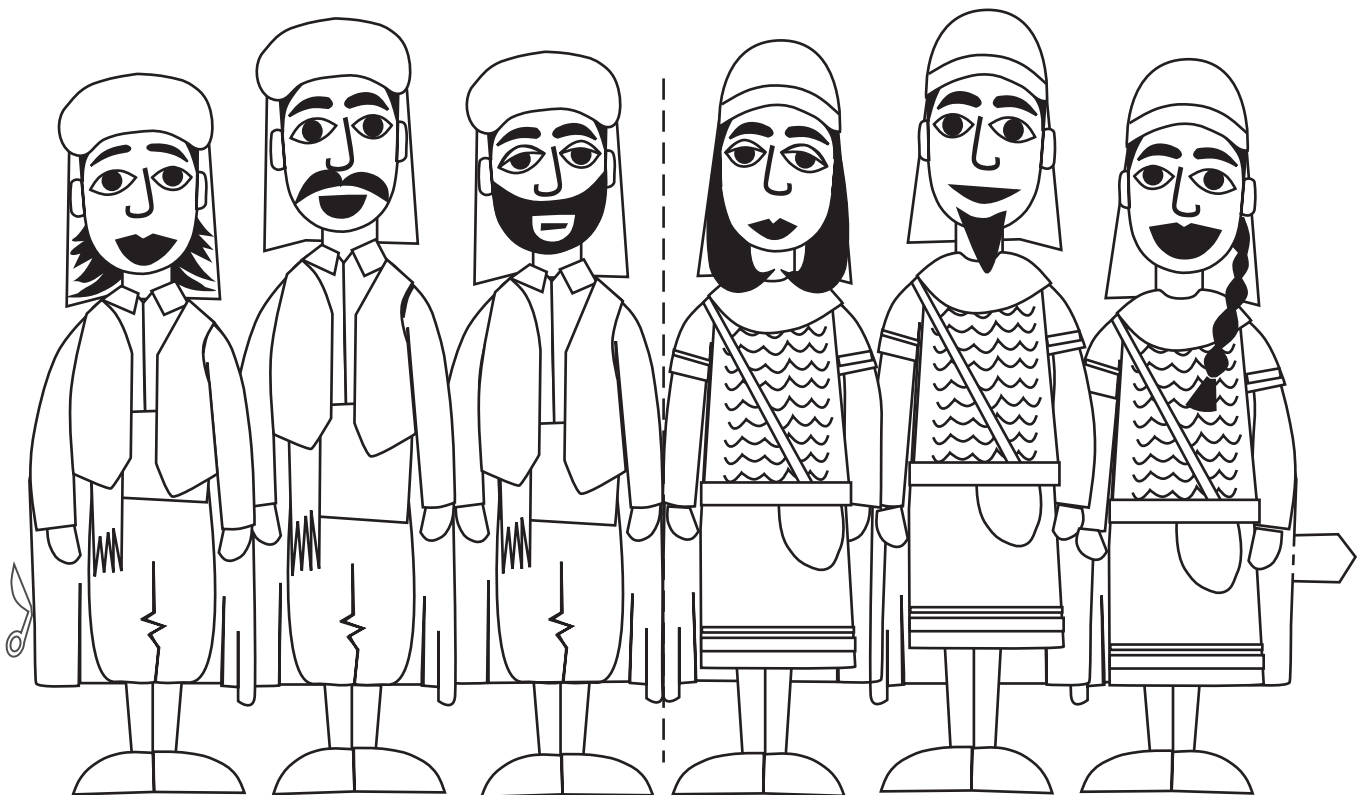
Clàssico

el "toro"

la sagrada familia

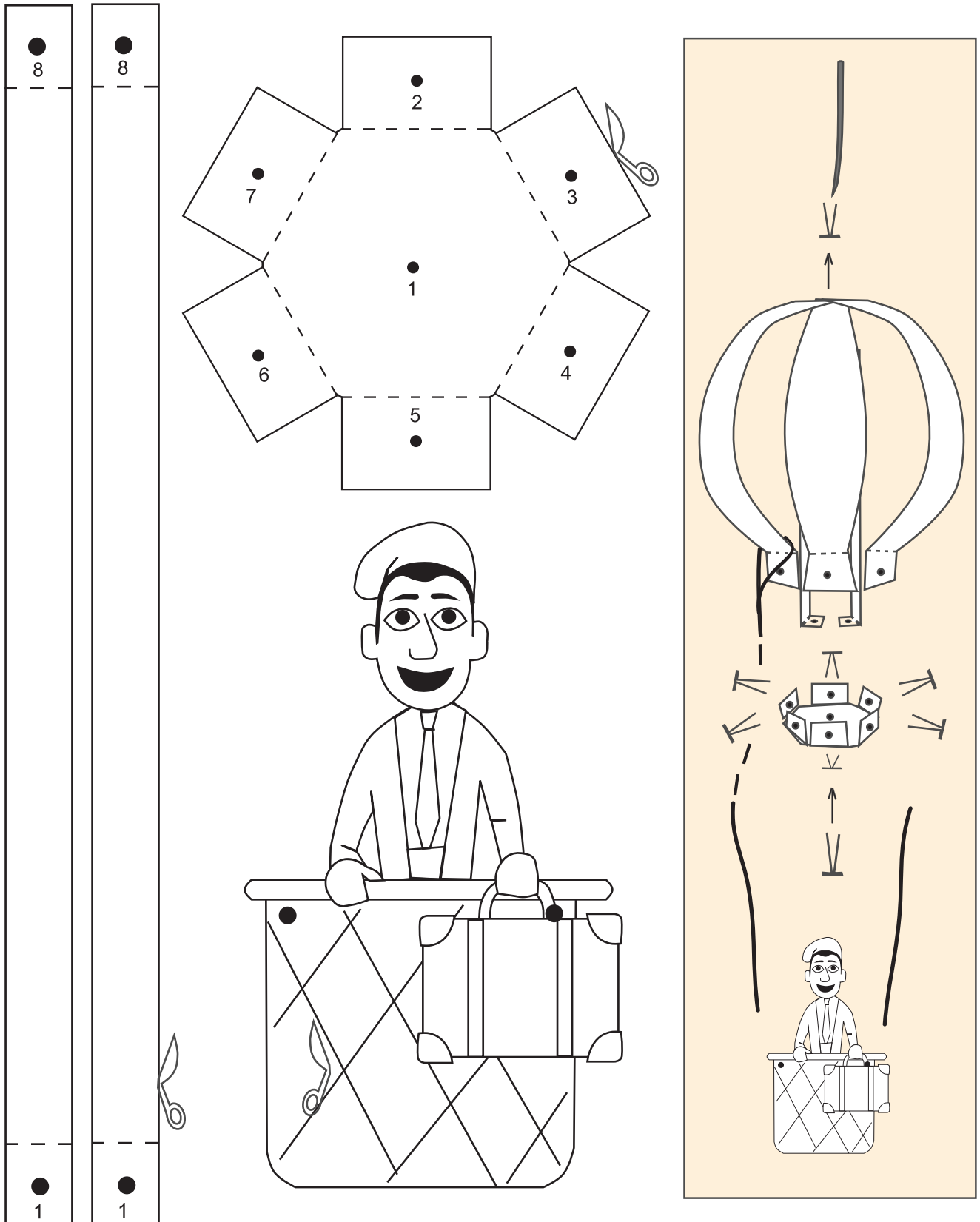
moros i cristians

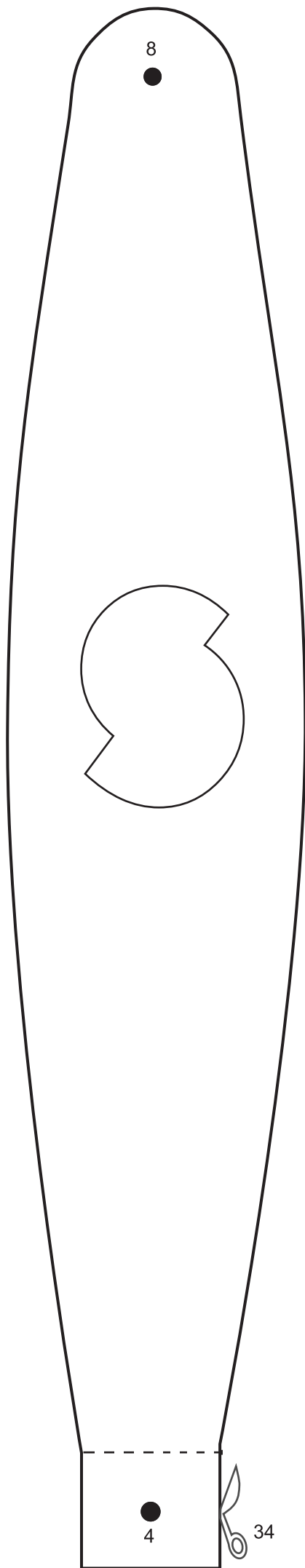
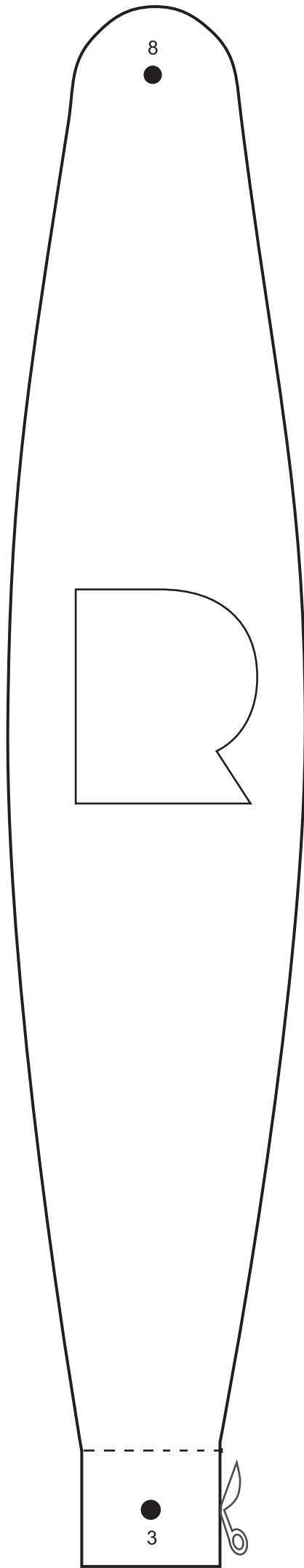
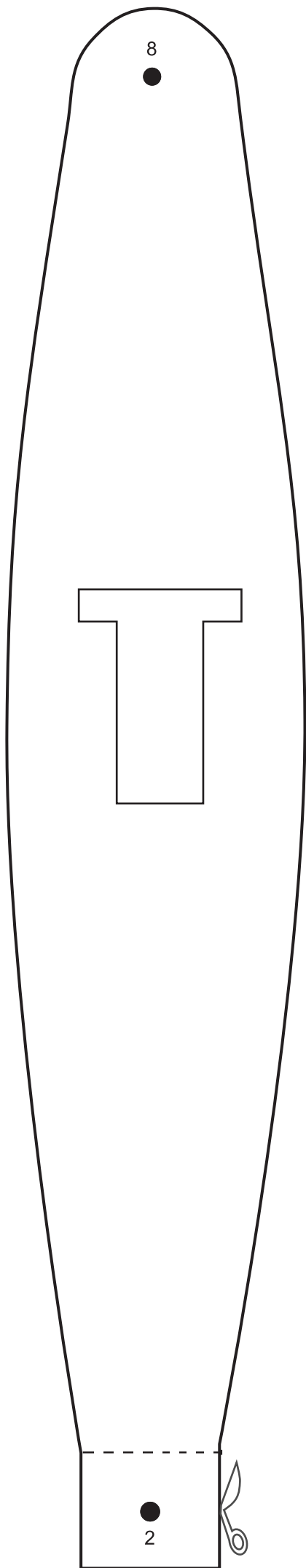
El globus de Milà

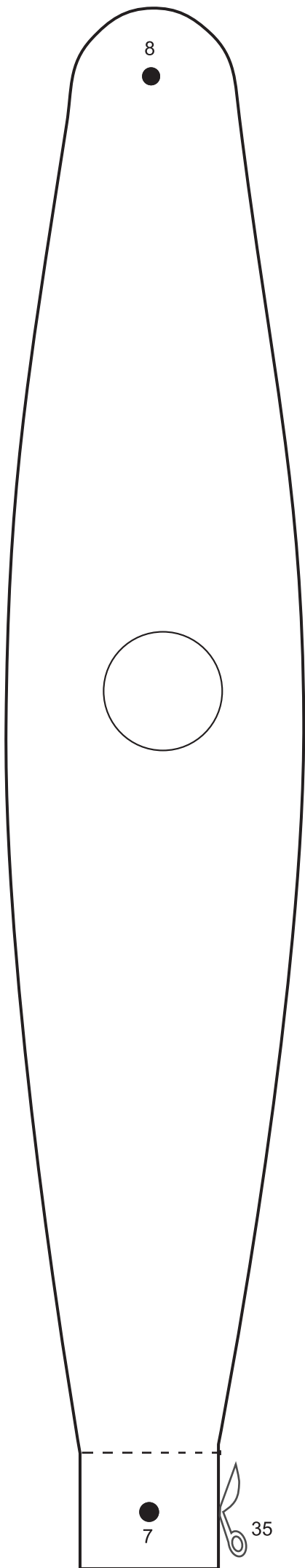
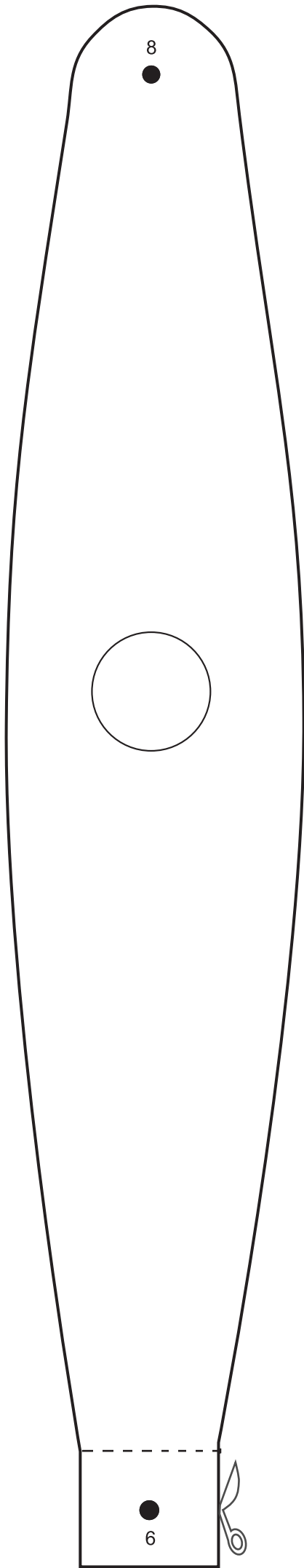
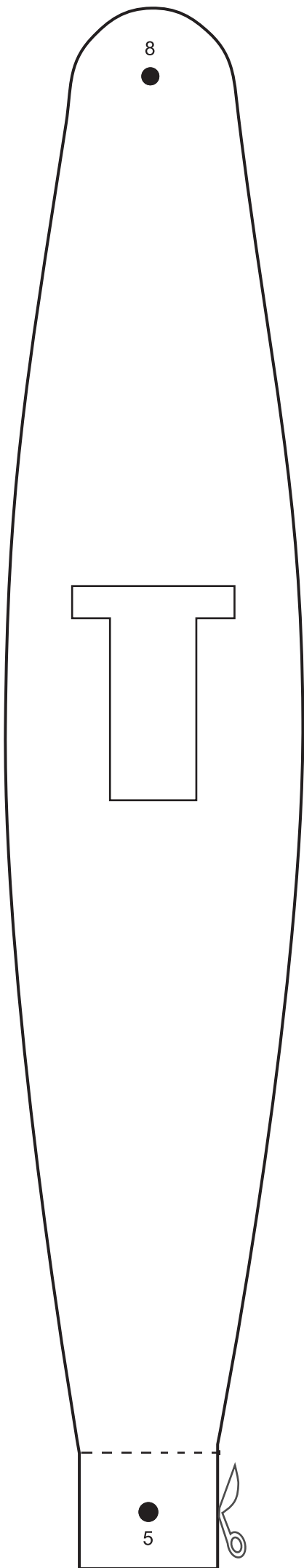
Pinteu els dibuixos i munteu, uniu amb arxivadors els punts amb el mateix número i en ordre ascendent (els gallons del globus i els nervis interiors a la base).

Després, uniu la cistella al globus amb fils.

Necessitareu, a més, 8 arxivadors i 2 m. de fil de llana.

Les nades

Les tres partitures que s'adjunten presenten una instrumentació completa, les quals, en cada cas i tot depenent de les circumstàncies, poden ser simplificades fins al cant amb l'acompanyament de la percussió corporal només. Per aquesta raó, els instruments que s'assenyalen, de manera general, han d'estar adaptats a les exigències reals de l'alumnat i de l'aula. Tot i que hem preferit aportar, a més de la informació bàsica que representen la veu i la flauta, una instrumentació major i més rica, que ofereix majors i més variades possibilitats d'interpretació.

Done'm l'asquilando*

The musical score is written in 6/8 time. The vocal line (Veus) has the lyrics: "Do-ne'm l'as-gui-lan-do si me'l té que do-nar, en-es-ta cis-te-lla me'l té me'l té que po-sar, me'l té que po-sar, me'l té que po-sar." The instrumental parts include Flutes, Carillons, Xilòfons, Metal·lòfons, Baixos, Percussió, Vs., Fl., Car., Xil., Met., Bx., and Perc. The score is divided into two systems, with the second system starting at measure 7.

Done'm l'asquilando si me'l té que donar, que en esta cistella, me'l té, me'l té que posar.

Si en nit de maitines *mos* feren vetlar, jo no vetlaria, perquè, perquè vull sopar.

Les dones *mos* diuen a les huit ací, perquè és nit de Maitines, i ens hem de divertir, de divertir.

Done'm l'asquilando si me'l té que donar, que en esta cistella, me'l té, me'l té que posar.

A la run run*

The musical score is arranged in two systems. The first system includes parts for Veus (Vocals), Flautes (Flutes), Carillons (Chimes), Xilòfons (Xylophone), Metal·lòfons (Metallophone), Baixos (Bass), and Percussió (Percussion). The second system includes parts for Vs. (Violin), Fl. (Flute), Car. (Carillon), Xil. (Xylophone), Met. (Metallophone), Bx. (Bass), and Perc. (Percussion). The vocal line includes the lyrics: "A-quí ve-ni-mos can - tan - do a la se-ño-ra Ma - ri a que mos do-nel'as-gui - lan - do" and "més que si-ga u-na sar - dí - na. A la run, run, a la run, run, fi-gues i pan-ses a - pa-guen la llum!".

Aquí venimos cantando, a la Senyora Maria, que mos done l'asgilando mes que siga una sardina En el portal de Betlem, hi han llonganisses penjades agafeu el gavinet i les farem a tallades. Dones no tingueu perea de pujar eixes escales, i baixeu les faldes plenes de penjolls de botifarres. Estes festes de Nadal, les dones son matineres, unes "pa" matar el gal i altres per fer-se les trenes. A la run-run, a la run-run. Figue i pances i apaguen la llum

*Amb lletra cursiva s'han remarcat les expressions d transmissió oral que no accepta la norma ortogràfica o lèxic.
Segueix l'harmonització de Juan Cantó Francés (1856-1903) per al seu conegut popurri *El Pardalot* (1884).

Barrabàs

Veu
Bar - ra - bàs si vols ve_ nir, Bar - ra - bas si vols ve_ nir, a Bet

Flautes

Carillons

Xilòfons

Metal·lòfons

Baixos

Percussió

9 *Jo primer vull esmorzar!*

Vs.
lem se n'a-ni - rem, a Bet - lem se n'a - ni - rem!

Fl.

Car.

Xil.

Met.

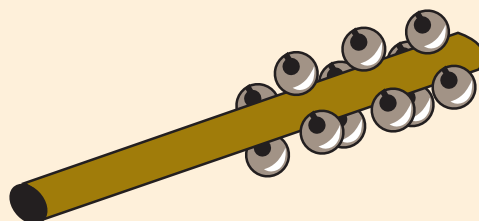
Bx.

Perc.

Barrabàs si vols venir, Barrabàs si vols venir a Betlem s'en anirem a Betlem s'en anirem.
 Jo primer vull esmorçar!
 En Betlem esmorçarem, en Betlem esmorçarem i al Jesús adorarem i al Jesus adorarem.
 El camí està ple de neu!
 La calor la desfarà, la calor la desfarà, tu portaràs la banqueta "pa" sentarse Sant Josep.
 Què estiga dret que jo també estic!
 Tu portaràs la cresola, tu portaràs la cresola "pa" enllumenar el camí, "pa" enllumenar el camí.
 Aneu a fosques que jo també vaig!
 Tu portaràs la barjola, tu portaràs la barjola i l'omplirem de torró i l'omplirem de torró.
 Això si que m'agrada a mi!
 Barrabàs si vols venir, Barrabàs si vols venir a Betlem s'en anirem a Betlem s'en anirem.

L'instrument

Els cascavells són un instrument ideal per a descobrir el ritme mentre es canta i es juga. El seu so és generalment agut i és un instrument de percussió.

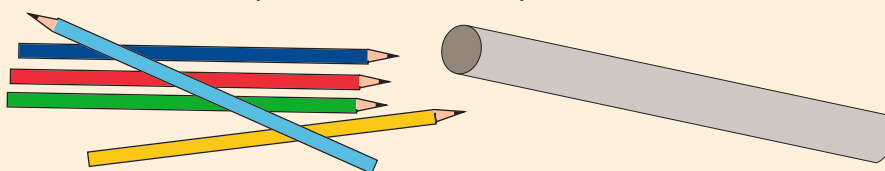

Materials per a fabricar un cascavell:

- Tub rígid de cartó (com els que hi porta a l'interior el paper de cuina o també pot ser una cartolina gruixuda enrotllada com si fora un tub).
- 12 cascavells de colors.
- Llapis de colors.
- Fil i cinta adhesiva.

Com fer-ho?

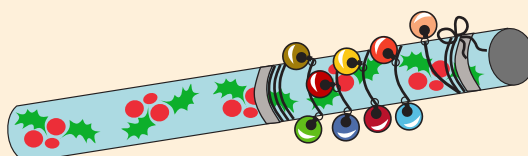
1. Primerament, pintem el tub amb pintures de colors.

2. Seguidament, anem fent una mena de collar amb el cascavells, deixant un espai entre ells, fent un nus a cada cascavell i deixant prou fil a ambdós extrems sense res.

3. Finalment, nugarem el començ del fil a un extrem del tub i farem varies voltes. A partir de ahí anirem envoltant ben fort el "collar" i acabarem envoltant i nugant el fil sense cascavells, rematant dalt i baix amb cinta adhesiva.

Important!

Cal anar amb molta cura amb aquesta manualitat i realitzar-la preferiblement amb xiquets majors de 8 anys, sempre amb la supervisió d'un adult.

Ajuntament d'Alcoi
Àrea de Cultura

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORT

CULTURA ARTS
Teatre i Dansa

TEATRE PRINCIPAL
ALCOI

La dependent
CIA DE TEATRE
www.ladependent.com

El Betlem de Tirisiti és una representació de titelles patrimoni del poble d'Alcoi. Ha estat declarat l'any 2002 BÉ IMMATERIAL D'INTERÈS CULTURAL, ha obtingut l'ALTA DISTINCIÓ AL MÈRIT CULTURAL DE LA GENERALITAT VALENCIANA l'any 2004, el premi ASSITEJ-ESPAÑA l'any 2007 i el GUARDÓ EXTRAORDINARI D'ESCOLA VALENCIANA 2011. Però el major premi que s'ha emportat el Betlem de Tirisiti al llarg de la seua història ha estat l'estima dels seus espectadors.

*Un treball d'Elisa Beneyto Gómez,
Àngel Lluís Ferrando i Pep Sellés.*

